

ELEVVEJLEDNING

FOKUS PÅ LÆRING OG MANGE INTELLIGENSER (MI)

Indholdsfortegnelse

FORORD	3
OM VEJLEDNINGSARBEJDET	5
Målene med vejledningsarbejdet	8
Målene for elevens læring – fra at kende til at mestre	8
Vejledningsmetoder	10
Vejlederroller – vejledning er kommunikation	11
Elevvejlederens kompetencer	12
MI SOM AFSÆT FOR LÆRING OG VEJLEDNING	13
MI – 7 intelligenser	15
Nøglepunkter i MI-teorien	17
MI-teorien – styrker og udfordringer	19
MI i vejledningsarbejdet – opmærksomhedspunkter	20
MI OG ELEVVEJLEDEREN	23
Elevvejlederens egen intelligensprofil	23
Metoder og ideer til at identificere egen intelligensprofil	24
STYRK INTELLIGENSERNE	27
Elevvejlederens rolle med MI	29
MI I VEJLEDNINGSARBEJDET	31
Fokus på læring	31
MI i vejledningsarbejdets forskellige faser	33
MI og valg af vejledningsmetoder	35
MI og kommunikation	38
Små variationer gør en forskel	39
LITTERATURLISTE	40

Forord

I disse år er der stigende fokus på den læring, der foregår i jobbet, som en del af den daglige opgaveløsning og i forbindelse med oplæring af elever, nye kollegaer, kollegaer i andre funktioner osv. En satsning på læring i jobbet rummer mange muligheder. Ikke mindst fordi læring på jobbet både omfatter en faglig kvalificering og vidensformidling mellem kollegaer og fra vejledere/mentorer til elever.

At have fokus på læring i jobbet er derfor en naturlig forudsætning for skabelsen af mere spændende og indholdsrige arbejdspladser. Men også en forudsætning for en målrettet opkvalificering af nye medarbejdere og kollegaer samt elever.

I denne inspirationsbog gives konkrete bud på, hvordan elevers læreprocesser i forbindelse med vejledning og oplæring på arbejdspladsen kan forstås og planlægges¹. Der peges på, hvordan det læringsresultat, som eleverne opnår, kan styrkes yderligere, og der gives eksempler, som direkte kan overføres til arbejdet som elevvejleder. Inspirationsbogen her retter sig derfor mod dig, der er – eller skal være – elevvejleder, mentor, fadder, oplæringsansvarlig, uddannelseskonsulent eller lignende i forsikrings-, bank- eller realkreditvirksomheder².

Inspirationsbogen kombinerer praktiske tips, faktuelle oplysninger og teoretisk baggrundsviden til støtte for dit vejledningsarbejde.

Bogens første del tager afsæt i en præsentation af centrale elementer i arbejdet som elevvejleder. Der gives en indføring i vejledningsarbejdets mål og indhold, i vejledningsprocessens forskellige faser, i vejlederrollen og i kravene til elevvejlederens kompetencer.

I inspirationsbogens anden del tages fat på elevernes læreprocesser og læringsresultater i forbindelse med arbejdet i virksomheden. Omdrejningspunktet er her teorien om Mange Intelligenser (MI), og hvordan MI kan understøtte elevens læring på jobbet og samtidig styrke elevvejlederens håndtering af vejledningssituationen. Teorien om de Mange Intelligenser skal således ses som den ”dåseåbner”, der kan ”åbne dåsen” fyldt med konkrete ideer til læring i jobbet og til arbejdet med vejledning.

Inspirationsbogens vigtigste formål er således at sætte tanker i gang, give ideer, vise eksempler og pege på muligheder i arbejdet som elevvejleder for elever i de finansielle uddannelser. Ligesom det er hensigten, at bogen kan nære den enkelte elevvejleders behov og lyst til at udbygge og udvikle indsatsen omkring læring i arbejdet, på lige netop de måder, som er mest relevante og meningsfulde for den enkelte og for virksomheden. At lære som elev – og som elevvejleder – er fyldt med nuancer, mangfoldighed og forskellighed, og kan ikke sættes på entydige formler med på forhånd kendte og entydige resultater. Og netop sådan skal bogen læses af dig.

Inspirationsbogen er udviklet og skrevet for Sekretariatet for fælles uddannelser i den finansielle sektor af lærer, coach og MEd Lene Hald, Konsulentfirmaet ARGO, november 2005.

God læselyst!

---

1 I denne inspirationsbog anvendes betegnelsen ”elev” i betydningen elev, kursist, deltager m.v. på de forskellige finansielle uddannelser.

2 I inspirationsbogen anvendes betegnelsen ”elevvejleder” som samlet begreb for funktionerne som elevvejledere, vejleder, mentor, faddere m.v. for elever i de forskellige finansielle uddannelser.

Om vejledningsarbejdet

Vejledning er et bredt begreb, der omfatter en lang række forskellige aktiviteter og kommunikationsformer i relationen mellem to eller flere mennesker. Overordnet kan vejledningen af elever i virksomhedspraktik defineres som støtte til elevens læreproces³. Denne støtte indeholder en vifte af aktiviteter, bl.a.:

- hjælp til eleverne i forhold til bevidstgørelse og strukturering af det, de skal lære
- praktisk og faglig feedback
- hjælp til at søge viden, skabe kontakter og knytte faglige relationer
- tilbagemelding på og vurdering af udførte arbejdsopgaver/læringsresultatet

---

I de finansielle uddannelser og i den enkelte virksomhed skal vejledningsarbejdet i relation til eleverne fortolkes inden for en bekendtgørelsesmæssig ramme. I Finansuddannelsen er der følgende formuleringer omkring vejledningen (se bekendtgørelse nr. 384 af 26/05/2005 og tilhørende vejledning nr. 9504 af 09/06/2005):

- Praktikuddannelsen tilrettelægges således, at skoleundervisning og den praktiske uddannelse understøtter og supplerer hinanden
- Virksomheden er forpligtet til i samarbejde med eleven og i overensstemmelse med den for hovedforløbet gældende uddannelsesbog at udarbejde en uddannelsesplan, der beskriver hvorledes den praktiske uddannelse tilrettelægges
- I uddannelsesplanen skal det fremgå hvorledes der foretages en løbende opfølgning på og registrering af elevens praktiske uddannelse
- Det anses for hensigtsmæssigt, at der udpeges en fuldt uddannet medarbejder, der som elevvejleder har til opgave at følge og yde bistand til elevens praktiske uddannelse

---

Vejledning af elever på arbejdspladsen er hverken undervisning eller en kollegarelation - i traditionel forstand. Vejledning vedrører støtte til arbejdet med at lære, og vejledningen sker i et samspil mellem to, hvor den ene er forpligtet til aktivt at gå ind i og tage ansvar i forhold til egen læring (elev), og den anden (elevvejleder) er forpligtet til at understøtte oplæringssituationen, den faglige udvikling og læringsforløbet.

Inden vi dykker ned i læreprocesserne og inddragelsen af MI i vejledningsarbejdet, vil der i dette afsnit blive præsenteret nogle konkrete indfaldsvinkler til organisering og strukturering af elevvejledningen.

---

³ For en uddybende definition af vejledning, læreproces, læring m.v., se f.eks.: Espen Jerlang og Jesper Jerlang. Psykologisk-pædagogisk opslagsbog.

Vejledningsarbejdets faser

Overblikket over vejledningsarbejdet kan lettes ved at inddele det i faser. Selve gennemførelsen af vejledningsarbejdet kan struktureres i 3 hovedfaser, hvor hver fase rummer nogle forskellige arbejdsopgaver og aktiviteter for henholdsvis elev og elevvejleder. Faserne har meget forskellig varighed og omfang – bl.a. afhængig af den enkelte arbejdsplads og elev.

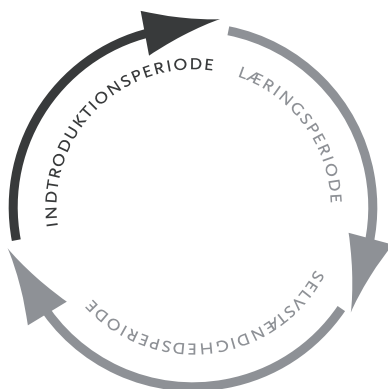
Ligesom det kan være hensigtsmæssigt at videreføre aktiviteter fra introduktionsperioden i senere faser af vejledningsarbejdet. I praksis vil faserne derfor glide ind over hinanden i det daglige vejledningsarbejde.

I de finansielle uddannelser vil elevens læring i virksomheden ofte være tilrettelagt som et forløb, hvor eleven skifter afdeling og elevvejleder. Når eleven flytter arbejdsområde og skifter elevvejleder betyder det, at der i praksis skubbes en lille ny introduktionsperiode ind i elevens uddannelsesforløb. Introduktionsperioden er dog kort, idet eleven hurtigt – med afsæt i opnåede kompetencer fra forrige arbejdsområde – kan fortsætte i læringsperioden.

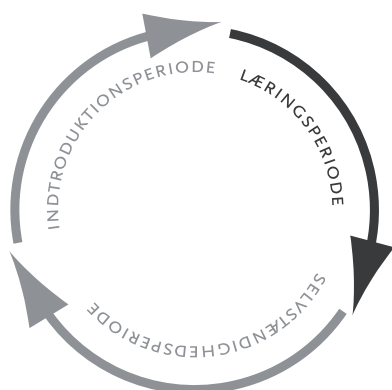
FASE I Introduktionsperiode

En god introduktion har stor betydning for elevens videre læringsforløb i virksomheden. I introduktionsperioden drøftes og afklares elevens kompetencer sammenholdt med virksomhedens forventninger og krav, og der sættes fokus på, hvordan læringen i arbejdet bedst kan foregå. Opmærksomhedspunkterne er derfor:

- gensidige forventninger og specifikke krav mellem elev og elevvejleder/virksomhed
- kommunikationsformer og vejledningsmetoder mellem elev og elevvejleder samt øvrige kollegaer
- rammer for elevernes konkrete arbejdsopgaver i virksomheden og for opfyldelsen af uddannelsens mål
- rammer for konkrete samtaler og vejledningsaktiviteter – bl.a. udfyldelse af uddannelsesplan via FOKUS

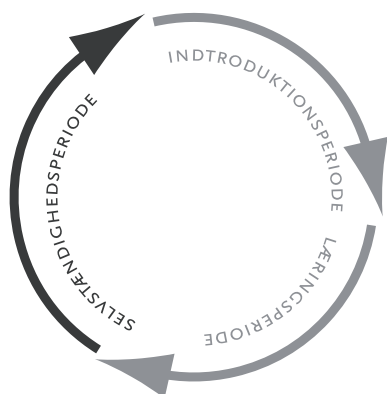
FASE 2 Læringsperiode

I læringsperioden arbejder eleven med opfyldelsen af uddannelsens og virksomhedens mål, krav og forventninger. Nogle arbejdsopgaver kan og skal hurtigt kunne varetages af eleverne, og andre funktioner kræver en længere læringsperiode. Læringsperioden vil derfor afhænge af arbejdsopgavernes kompleksitet og af den enkelte elevs læreproces. I læringsperioden er det centrale fokus, hvordan eleven lærer og udvikler faglige og personlige kompetencer med elevvejlederen som aktiv, erfaren og læringsorienteret sparringspartner. Derfor er de centrale aktiviteter og opmærksomhedspunkter:

- understøttelse af den enkelte elevs læreproces – herunder inddragelse af viden og praksis om MI
- løbende feedback på elevens faglige og personlige kompetenceudvikling – bl.a. ved planlagte samtaler og fælles fokus på elevens uddannelsesplan
- fokus på variation og progression i de arbejdsopgaver som eleven lærer at varetage i virksomheden
- inddragelse af forskellige vejledningsmetoder og ressourcerpersoner i elevens læreproces
- løbende og udviklingsorienteret evaluering af elevens udførelse af arbejdsopgaverne

FASE 3 Selvstændighedsperiode

I løbet af elevens læringsperiode i virksomheden skal der være stadigt flere – og stadigt mere komplekse – arbejdsopgaver, som kan løses selvstændigt. Vejledningen får derfor mere og mere karakter af kollegial vejledning i forhold til de gennemførte arbejdsopgaver. Opmærksomhedspunkterne i vejledningsarbejdet i selvstændighedsperioden er:

- fokus på en coachende kommunikation med eleven, hvor det eleven allerede ved bruges som afsæt for vejledningen
- elevens samlede målopfyldelse og helheden i elevens opnåede kompetencer – set i forhold til uddannelsens og virksomhedens forventninger og krav
- gennemførelse af en afsluttende evaluering af elevens kompetencer og målopfyldelse
- forberedelse af eleven til arbejdslivet som uddannet

Nogle elever i de finansielle uddannelser vil hurtigt opnå selvstændighed i forhold til visse arbejdsopgaver og –funktioner i virksomheden. Det er dog fortsat centralt, at elevvejlederen er opmærksom på elevens læring og kompetenceudvikling. Både for at stimulere fortsat udvikling og læring hos eleven og for at sikre, at eleven også udvikler sig i forhold til alle virksomhedens almindelige forretningsområder. Som elevvejleder er det derfor en til tider udfordrende men en vigtig opmærksomhed at have i forhold til de elever, som hurtigt ønsker at gennemføre arbejdet alene.

Målene med vejledningsarbejdet

Som virksomhed er målene for vejledningsindsatsen naturligt nok at oplære en fremtidig medarbejder til et fyldestgørende kompetenceniveau med henblik på fremtidig ansættelse. Samtidig er der krav om, at elevvejledningen – og læringen i virksomheden i særdeleshed – skal planlægges og gennemføres, så den understøtter den pågældende uddannelses samlede mål (altså mål både for skole- og praktik-perioder).

I de finansielle uddannelser skal eleverne opnå både konkrete, faktuelle faglige kompetencer OG persontilknyttede, kommunikative rådgiverkompetencer. Der er både hårde data, der skal læres og personlige udviklingsmål, der skal nås.

For at vejledningen kan understøtte opfyldelsen af de konkrete uddannelses- og virksomhedsmål er det hensigtsmæssigt at se vejledningsarbejdet som rettet mod:

- at gøre eleverne fortrolige med virksomhedens arbejdsopgaver, med de værdier og den kultur, der er gældende samt de arbejdsfællesskaber, som eksisterer
- at støtte eleverne til at kombinere teoretisk indsigt med praktisk kunnen og kompetence til at rådgive kunder
- at støtte eleverne i, at læring i jobbet både er en del af deres uddannelse og en central parameter for deres fremtidige virke som fagperson – læring og udvikling er fundament for arbejdslivet i moderne virksomheder
- at vise eleverne forskellige veje til opnåelse af læringsresultater gennem variation i vejledningsmetoder, idet forskellige metoder både understøtter læreprocessen og indgår i uddannelsens samlede kompetencemål

Målene for elevens læring – fra at kende til at mestre

I løbet af elevens uddannelse i virksomheden skal der nås nogle konkrete mål. For at nå målene skal eleven lære nye og træne erhvervede kompetencer – både igennem selvstændigt arbejde og via samarbejde med elevvejleder, andre kollegaer, kunder, ledere m.v. Organiseringen af denne læring sker i samspil og med støtte fra elevvejlederen.

Mange elever opfatter arbejdet med mål som uoverskueligt og kompliceret. Derfor kan det være en stor hjælp at bruge tid på at oversætte målene for uddannelsen og arbejdet i virksomheden til handlingsorienterede arbejdsopgaver. Og herefter inddele arbejdsopgaverne i forskellige sværhedsgrader. Det betyder, at målene præciseres ved at angive hvilke arbejdsopgaver i virksomheden, der knytter sig til hvert enkelt mål – og herefter inddele arbejdsopgaven i forskellige sværhedsgrader/niveauer.

I Finansuddannelsen arbejder man med en niveaudeling af målene - kombineret med angivelse af arbejdsmetoder - på følgende vis (jævnfør desuden "Elevvejlederen i FOKUS – en vejledning til arbejdsopgaver og ansvarsområder"):

KENDE	KUNNE	MESTRE
Dialog	Medvirken sammen med erfaren kollega	Trænes i selvstændigt at kunne udføre

---

En anden måde at betragte elevens arbejde med målene på er ved at se deres læring som gående fra et begynderniveau til et rutineret niveau – og for nogle arbejdsopgavers vedkommende videre til et avanceret niveau⁴. Komplexiteten og selvstændigheden i udførelsen af arbejdsopgaverne er stigende, jo større rutine eleven får, og jo mere avancerede arbejdsopgaver eleven selvstændigt kan varetage. Niveauerne følger således parallelt med faserne i vejledningsarbejdet (jævnfør afsnittet ovenfor).

Når målene er omsat til arbejdsopgaver på forskellige niveauer, gør det elevernes målrettede læring lettere og mere effektiv. Desuden styrkes elevvejlederens arbejde, fordi det er langt mere håndgribeligt og anskueligt at evaluere elevens opfyldelse af målene.

---

⁴ Niveauiddelingen er inspireret af Dreyfus-brødrenes teori populært kaldet fra novice til ekspert. Læs mere herom i f.eks. Klaus Nielsen og Steinar Kvale. Mesterlære; læring som social praksis.

Vejledningsmetoder

Til støtte for elevernes læring i arbejdet trækker elevvejlederen på forskellige vejledningsmetoder. Metoderne er vejleders værktøjer, som kan medvirke til at støtte elevernes læreprocesser og skabe læringsresultater. Vejledningsmetoderne er den synlige og konkrete praksis i vejledningsarbejdet, og det er i valget af vejledningsmetoder, at elevvejleders mange overvejelser om læring viser sig. Vejledningsmetoderne er derfor elevvejleders overvejelser omkring den enkelte elevs læring omsat til handling.

Mange forskellige vejledningsmetoder kan anvendes. Valgene af metoder afhænger bl.a. af:

- hvilke mål, der skal nås og hvilke arbejdsopgaver, der skal udføres
- hvilken tid, rum og ressourcer, der er til rådighed i situationen
- elevvejleders erfaringer og indsigt
- elevens ønsker og behov i forhold til læringen

Et bredt metode-repertoire giver elevvejlederen råderum til at variere vejledningen i forhold til den enkelte elevs læring – og giver i tilgift elevvejlederen mulighed for at udvikle egne kompetencer som vejleder og organisator af læring⁵.

I de finansielle uddannelser kan vejledningsmetoder varieres uendeligt. Nogle af de forskellige metoder, du som elevvejleder bl.a. kan trække på, er:

- Planlagte vejledningssamtaler, hvor elevvejleder på forhånd har aftalt mål, dagsorden og kommunikationsform med eleven.
- Spontane vejledningssamtaler, hvor elevvejleder på baggrund af konkrete arbejdsopgaver og situationer organiserer en to-mands samtale med eleven.
- Logbogsskrivning, hvor eleven dokumenterer og reflekterer i forhold til udvalgte arbejdsopgaver og læringsmål og dernæst formidler og drøfter refleksionerne med elevvejleder.
- Sidemandsoplæring, hvor eleven først ser elevvejleder udføre en arbejdsopgave, herefter øver eleven, imens vejlederen støtter og korrigerer – og til sidst udfører eleven opgaven selvstændigt.
- Sparring, hvor eleven har elevvejleder med i gennemførelsen af en arbejdsopgave/kundesituation som kollegial sparringspartner.
- Observation, hvor elevvejleder observerer elevens udførelse af en arbejdsopgave ud fra på forhånd aftalte kriterier og herefter giver feedback til eleven om gennemførelsen.
- Undervisning, hvor elevvejleder – eller andre ressourcepersoner - underviser eleven i konkrete fagspecifikke områder/arbejdsopgaver.
- Deltagelse i temadag, hvor virksomhedens personale/-uddannelsesafdeling ell. lign. gennemfører møder/undervisning for eleven omkring virksomhedsspecifikke emner.
- Erfaringsudveksling mellem elever, hvor eleverne mødes og udveksler viden og erfaringer om konkrete emner/arbejdsopgaver.
- Tests, hvor eleven redegør – skriftligt eller mundtligt – for håndteringen af en konkret arbejdsituation.
- Refleksionsopgaver, hvor eleven for sig selv gennemtænker udvalgte elementer i en arbejdsopgave, håndtering af kundesituationer ell. lign. og herefter drøfter overvejelserne med elevvejlederen.
- Computerbaserede interaktive læringsmiljøer, hvor eleven selv organiserer og regulerer læreprocessen i forhold til tid og sted – og løser opgaven alene eller i samarbejde med andre.

---

⁵ Læs f.eks. mere om vejledning og vejledningsmetoder i Tron Inglar. Lærer og vejleder: om pædagogiske retninger, vejledningsstrategier og vejledningsteknikker.

For at bruge potentialerne i de forskellige vejledningsmetoder bedst muligt, er det imidlertid centralt at kunne tilpasse dem den enkelte elev og dennes lærings- og intelligensprofil. Netop dette vil der blive taget fat på i de følgende hovedafsnit.

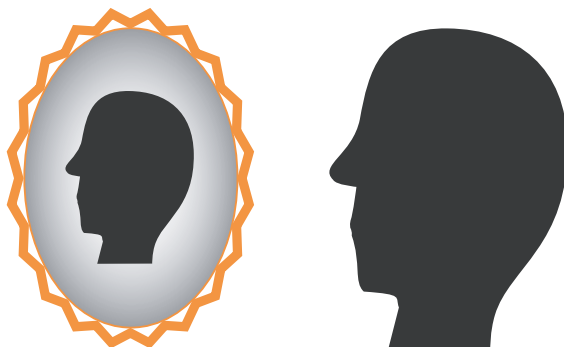
Vejlederroller – vejledning er kommunikation

I vejlederfunktionen er indbygget flere forskelligartede roller, som elevvejlederen skal kunne veksle imellem for at skabe optimale rammer for elevens læring i virksomheden. Som elevvejleder skal man kunne:

- informere
- instruere
- rådgive
- give feedback
- undervise
- coache
- evaluere
- kontrollere⁶

Under hensyntagen til elevens individuelle læring, virksomhedens mål og rammer, uddannelsens mål, den konkrete situation og den enkelte elevvejleder, skal forskellige kommunikationsformer bringes i spil i vejledningsarbejdet.

Som elevvejleder er det særligt vigtigt at kunne identificere den mest relevante kommunikationsform i forskellige situationer med eleven og herudfra differentiere egen indsats. Det betyder, at man som elevvejleder skal kunne skifte mellem på den ene side at være ekspert og instruere, informere, rådgive og kontrollere eleven, og på den anden side at være proceskonsulent og give feedback, coache og evaluere eleven.

---

6 Har du lyst til at fordybe dig i de forskellige kommunikationsformer kan der være inspiration at hente i følgende litteratur:

- Om coaching. Se f.eks. John Whitmore. Coaching på jobbet : en praktisk vejledning i at udvikle dine og dine medarbejders færdigheder.
- Om feedback. Se f.eks. Gert Graversen og Henrik Holt Larsen. Arbejdslivets psykologi. Eller Marianne Hansen. Jeg synes det er for dårligt.
- Om evaluering. Se f.eks. Bodil Christensen. Vejledning og mentoring: en håndbog for mentorer, praktikvejledere og nye lærere.
- Om undervisning. Se f.eks. Lene Hald. Pædagogiske metoder: En håndbog til undervisere på de finansielle uddannelser. (2004). Eller Hilde Hiim og Else Hippe. Læring gennem oplevelse, forståelse og handling, en studiebog i didaktik.

Elevvejlederens kompetencer

At fungere som elevvejleder kræver både faglige og vejledningsmæssige kompetencer. De faglige kompetencer rummer dels at elevvejlederen selv er fagligt kompetent på et eller flere af de områder, som eleven skal igennem i løbet af uddannelsesperioden og dels at vejleder har indsigt i hvilke kompetencer, kollegaerne besidder, samt indflydelse i forhold til at henvise eleven til fagpersoner i virksomheden. De vejledningsmæssige kompetencer dækker en palet af forskellige – primært kommunikative – kompetencer:

- evne til at skabe respekt og troværdighed omkring rolle og funktion som elevvejleder
- evne til at lytte åbent og aktivt
- evne til at formulere åbne spørgsmål, der inviterer til refleksion
- evne til at skabe kontakt
- evne til at omsætte indsigt i læreprocesser og vejledningsmetoder til konkret handling
- overblik over vejledningsprocessen i forhold til uddannelsens og virksomhedens mål
- evne til at udvikle egen vejlederrolle og -kompetencer

At være elevvejleder kan bidrage til masser af udvikling hos den enkelte, fordi egen viden og kompetencer spejles i samspillet med eleven. Men arbejdet som elevvejleder er også krævende. Ikke mindst når der opstår vanskelige vejledningssituationer eller når der er travlhed på arbejdspladsen. For at bevare gejsten og se nye perspektiver i vejledningsarbejdet er det derfor centralt at have mulighed for at få nye input og ideer til arbejdet, og have mulighed for at drøfte erfaringer og oplevelser med andre vejledere.

MI som afsæt for læring og vejledning

Fokus for denne del af inspirationsbogen er støtte til elevens læreproces gennem inddragelse af MI i vejledningsarbejdet. Med afsæt i udfoldelsen af vejledningsarbejdet i forrige afsnit og en afdækning af MI-teorien, stilles skarpt på, hvordan støtten til eleven kan gennemføres i praksis.

Som aldrig før er der opmærksomhed på, at udvikling, forandring og læring er væsentlige forudsætninger for, at virksomheder kan vokse i videnssamfundet. Igennem flere år har der været stadigt stigende fokus på, hvordan læring i jobbet og i uddannelse - hver for sig og sammen – kan understøtte udviklingen af de kompetencer hos fremtidens arbejdskraft, som der er brug for⁷.

Flere forskellige metoder og teorier er blevet afprøvet med henblik på at nytænke læringsituationer på arbejdspladsen og i skoleuddannelsen samt flytte fokus til elevernes læreproces og læringsudbytte i forhold til arbejdssituationen. Nogle med bedre virkning end andre.

I de finansielle uddannelser fokuseres ligeledes på, hvordan læreprocesser kan organiseres med henblik på det bedste læringsudbytte for eleverne. Bl.a. ved at arbejde med hvordan undervisningen på et indholdsmæssigt niveau svarer til virksomhedernes, samfundets og kundernes krav og forventninger, og ved på et metodisk niveau at bruge elev-involverende og –aktiverende måder at undervise og vejlede på.

I det følgende bliver den meget anvendelsesorienterede MI-teori og –praksis præsenteret som ramme for arbejdet med læring i vejledningssituationer. MI-teoriens styrke er nemlig, at den kan skabe sammenhæng mellem forståelsen af det enkelte menneske som et unikt potentiale og den konkrete støtte til det enkelte menneskes læreproces. Endvidere kan MI bygge bro mellem virksomhedens værdier og håndteringen af elevvejledningen, idet teoriens omdrejningspunkter kan overføres til værdier og erfaringer, som mange virksomheder allerede arbejder ud fra⁸.

De grundlæggende læringsmæssige ideer bag MI er:

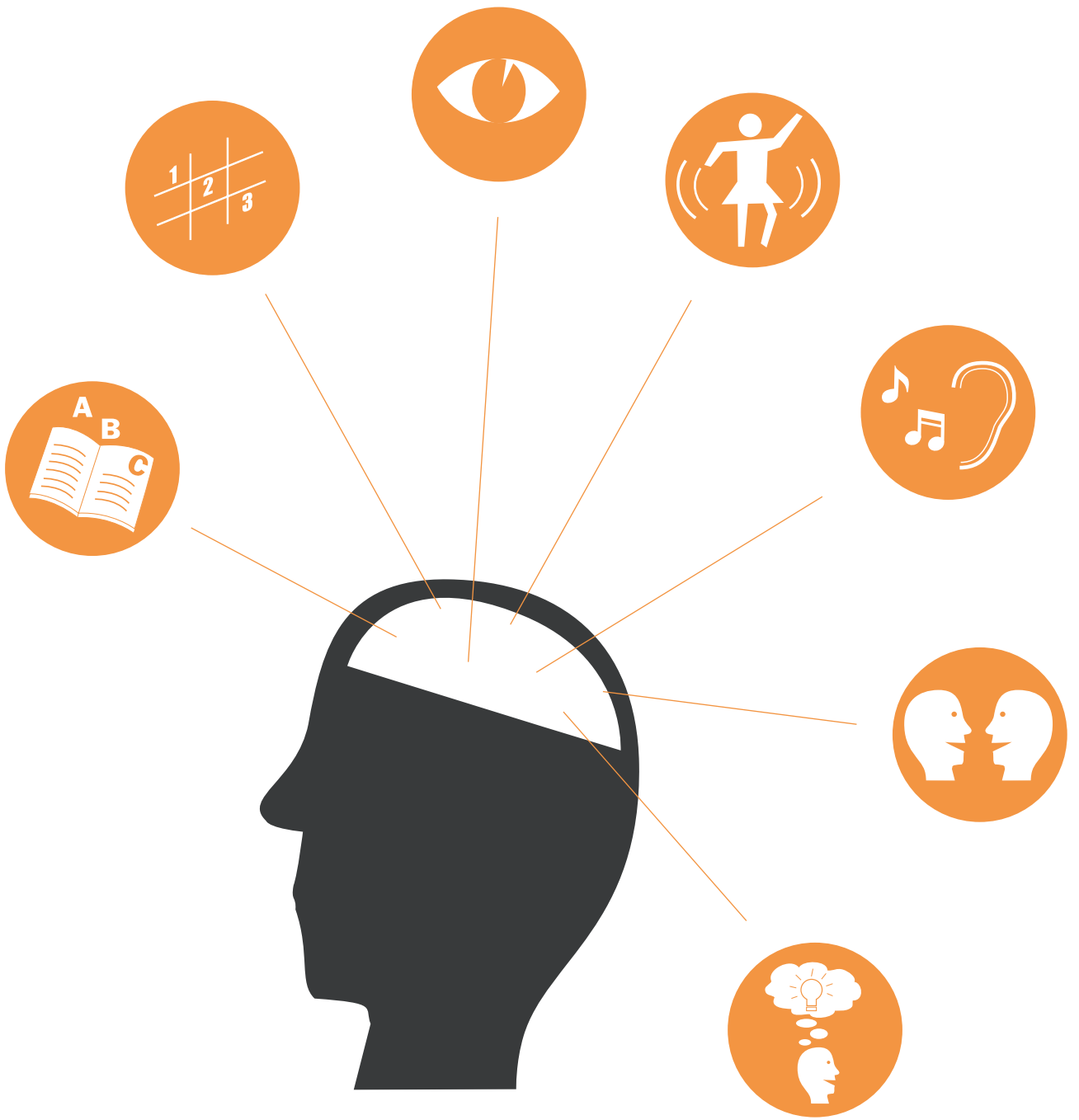
- Forskellighed og mangfoldighed er positive bidrag til udvikling
- Alsidighed i ressourcer og styrker bidrager til fornyelse
- Hver enkelt af os kan lære på mangfoldige måder, vi lærer ikke ens og skal derfor ikke støttes på samme måde
- Resultatet af læring viser sig på forskellige måder hos den enkelte.

At realisere teorien i praksis rummer den kompleksitet, der findes i at se mennesker som forskellige og med et potentiale for udvikling – også i vejledningssituationer.

---

7 De kompetencer, som eleverne via læring i jobbet og i uddannelse har brug for at udvikle, vedrører bl.a. evne til at sortere og håndtere informationer og viden, evne til at anvende det lærte såvel i kendte som nye sammenhænge og evne til at sammentænke faglig viden, kommunikative kompetencer, personlig indsigt og sociale relationer. For en læringsteoretisk uddybning af kompetencekrav i videnssamfundet, se bl.a. Lars Qvortrup. Det vidende samfund: mysteriet om viden, læring og dannelse.

8 Prøv f.eks. at sammenholde din virksomheds værdier og visioner med de grundlæggende læringsmæssige ideer bag MI.

MI – 7 intelligenser

Oprindeligt er MI-teorien blevet udviklet i forbindelse med en forskningsbaseret udforskning af menneskers potentiale og intelligens⁹. Howard Gardner – manden bag MI-teorien - ønskede at gøre op med intelligensbegrebet og se intelligens som mere end IQ-tests gennemført uden relation til virkelighedsnære situationer og arbejdsopgaver. MI-teorien fik hurtigt fodfæste blandt undervisere, vejledere og rådgivere, der kunne se mulighederne i at omsætte MI til praktisk anvendelig metode i udviklings- og læresituationer.

Den inspiration, som MI-teorien bidrager med, retter sig mod vejlederens konkrete handlinger. Det drejer sig bl.a. om inspiration til:

- at reflektere over metodevalg
- at undersøge, hvad der virker for hvilke elever (og hvad der ikke gør) – og handle derefter i vejledningsarbejdet
- at involvere eleven i egen læring og i planlægning af egne læreprocesser i læresituationerne i arbejdet
- at udvide metoderepertoiret i vejledningen

Alt sammen med afsæt i en helhedsorienteret tilgang til eleven. En tilgang, der bygger på at se den enkeltes styrker og potentialer, frem for svagheder og mangler¹⁰.

I MI-teorien forstås intelligens som et dynamisk og multidimensionelt fænomen. Gardners definition af intelligens er:

”et bio-psykologisk potentiale til informationsbearbejdelse, som kan aktiveres i en kulturel sammenhæng, til at løse problemer eller skabe produkter, som er af værdi i en kultur”¹¹.

Intelligens er dermed noget, der viser sig i alle de sammenhænge et menneske er, i vores kultur, og i de miljøer/arbejds miljøer vi hver især befinder os. Selve målet med at bruge vores intelligens er at formulere og løse problemer samt skabe noget, der anses for værdifuldt for os selv og for andre.

---

9 For yderligere uddybning kan anbefales: Howard Gardner. *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. Eller Per Fibæk Laursen. *De mange intelligensers pædagogik*.

10 For yderligere uddybning af MI i teori og praksis i forhold til undervisningen i finansuddannelserne. Se Lene Hald. *Mange intelligenser (MI) i praksis*.

11 Citat fra Howard Gardner. *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*.

Med afsæt i denne intelligensforståelse, systematiserede Gardner menneskers potentiale og intelligenser i 7 kategorier:

Sproglig intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke i ord, såvel mundtligt som skriftligt.

Matematisk-logisk intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke i tal, i ræsonnementer, problemløsning og logiske mønstre.

Visuel-rummelig intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke visuelt, i forhold til billeder, forestillinger, mønstre, former, farver og orientering/navigation i rummelige former.

Kropslig-kinæstetisk intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke kropsligt, i forhold til bevægelse, koordination, balance, berøring, i forhold til at udtrykke ideer og følelser med kroppen og i forhold til at lave ting med krop og hænder.

Musikalsk intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke i rytmer, melodier, lyde, toner, klang, i musikalske former og stemninger.

Interpersonel intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke i relationer med andre, i samvær, samarbejde og samtale og i motivationer, intentioner og følelser hos andre mennesker.

Intrapersonel intelligens

Evne til at handle, opfatte og tænke i fordybelse, i overensstemmelse med egne følelser, sindsstemninger, motivation og temperament, i selvindsigt som forudsætning for handling¹².

¹² For en yderligere beskrivelse af de 7 intelligenser se f.eks.: Thomas Armstrong. Mange intelligenser i klasseværelset.

Nøglepunkter i MI-teorien

Forståelsen af MI – og det læringssyn, der ligger bag teorien – er bygget op omkring følgende nøglepunkter:

1. Alle mennesker indeholder alle intelligenser

Alle mennesker har evner inden for alle intelligenser. Men den måde, intelligenserne viser sig på hos hver enkelt af os, er unik – hvert menneske har en unik intelligensprofil. Derfor vil der sædvanligvis være kategorier af intelligens, som vi oplever som stærkere end andre.

2. De fleste mennesker kan udvikle hver intelligens til et fyldestgørende niveau

Med tilstrækkelig og relevant støtte kan hver enkelt af os opøve de intelligenser, som vi måtte anse for svage – og til et niveau, som gør os kompetente til at handle i relation til intelligenskategorien. Derfor bærer vi alle på potentialer – som måske ikke er udnyttede – inden for alle intelligenskategorier.

3. Intelligenser arbejder sædvanligvis sammen på komplekse måder

Når mennesker skal gøre noget, er det nødvendigt at bruge flere intelligenser samtidig. Intelligenserne forekommer således ikke isolerede fra hinanden, men arbejder sammen i forhold til de situationer og den kontekst, det enkelte menneske skal handle i. Derfor kan det i praksis – og i vejlednings- og læresituationer – være vanskeligt at adskille de enkelte intelligenskategorier fra hinanden.

4. Der er mange måder at være intelligent på inden for hver kategori

Der er således ingen standardregler for, hvordan intelligenserne inden for de forskellige kategorier udfolder sig. Det indebærer, at intelligens kan vise sig på et utal af måder – både inden for hver enkelt intelligenskategori og imellem de forskellige kategorier. Derfor må man, når man arbejder med MI, forholde sig fordomsfrit, åbent og kreativt til menneskers handlinger og udvikling.

Bag disse nøglepunkter ligger et grundlæggende menneskesyn og et syn på menneskers potentiale for læring og udvikling, som omfatter at:

- hvert menneske er unikt med en unik intelligensprofil
- hvert menneske umuligt lader sig sætte i intelligensmæssig bås, fordi intelligenserne kan udvikles hele livet igennem
- ingen intelligensprofiler er bedre end andre
- MI er at betragte som et arbejdsredskab til at håndtere den mangfoldighed og forskellighed, der er mellem mennesker

Som vejleder har man altid sit menneskesyn med på arbejde. I alle de sammenhænge, hvor der gennemføres vejledningsarbejde, vil elevvejlederens holdning til, hvordan mennesker lærer og udvikler, vise sig. Når der arbejdes med MI i forhold til vejledningssituationer, arbejder elevvejleder samtidig bevidst med at se forskellighed som en styrke og med at se muligheder i elever, der ikke nødvendigvis trives i den på forhånd planlagte vejledningssituation – eller med den vejledning, som elevvejleder tidligere har haft succes med i forhold til andre elever. Kernepunktet i elevvejledning med MI er derfor at se elevernes forskelle og handle derefter.

MI-teorien – styrker og udfordringer

MI-teoriens overordnede styrker i vejledningsmæssige sammenhænge er, at den viser farbare veje til forståelse og håndtering af elevernes forskellige læreprocesser og til et øget læringsresultat for den enkelte elev.

Teorien støtter elevvejlederen i både at se elevens læring som noget unikt og individuelt og som en læreproces, det er muligt for vejlederen at understøtte gennem variation i bl.a. valg af vejledningsmetoder. Med MI-teorien i ryggen arbejder vejlederen derfor med differentiering af vejledningsarbejdet i praksis. Men på en måde, der ikke er baseret på at kompensere for den enkelte elevs svaghed. Tværtimod – på en måde, der udspringer af den enkelte elevs styrker og potentialer, og på en måde, der bidrager til, at eleven kan tage ansvar for egen læring i forhold til løsning af de daglige arbejdsopgaver på arbejdspladsen.

MI-teorien styrker den enkelte elevs indsigt i egne læringspotentialer. Det betyder, at eleverne i højere grad - igennem hele deres uddannelsesforløb i virksomheden - kan tage ansvar for egen læreproces og –resultat. Det bevirker, at eleverne får kvalificerede input og støtte i forhold til at sammentænke deres faglige kompetenceudvikling med deres individuelle intelligensprofil og udviklingspotentialer. Ligesom det inviterer til et styrket samspil mellem elev og elevvejleder omkring læreprocessen – med øget læringsudbytte hos den enkelte elev som resultat. Den anerkendelse¹³ af den enkelte elev, der ligger bag læring med afsæt i potentialer og styrker, letter vejen til et øget læringsresultat for den enkelte og til en øget motivation for at lære og være i arbejdet.

Udfordringerne i integrationen af MI i vejledningsarbejdet i de finansielle uddannelser består først og fremmest i, at elevvejleder har tid og rum til at variere valgene af vejledningsmetoder i en dagligdag, hvor der er arbejdsopgaver, som skal udføres sideløbende med vejledningsindsatsen. Det kræver en fleksibel og udviklingsorienteret arbejdsplads, hvor vejledningsarbejdet er prioriteret. Og det kræver en særlig evne til nytænkning, kreativitet og fleksibilitet fra vejlederside, kombineret med lysten til at træne nye måder at være elevvejleder på.

---

¹³ Læringsssynet i MI-teorien har således sammenhænge til AI-tænkning (Appreciative Inquiry). For uddybning af teorien bag og praktiseringen af AI se f.eks.: Mads Ole Dall og Solveig Hansen. Slip anerkendelsen løs: Appreciative Inquiry I organisationsudvikling. Eller: Carsten Hornstrup og Jesper Loehr-Petersen. Appreciative Inquiry: en konstruktiv metode til positive forandringer.

MI i vejledningsarbejdet – opmærksomhedspunkter

MI rummer mange positive muligheder for at udvikle, forandre og forbedre elevens læreprocesser og læringsudbytte gennem det daglige arbejde i virksomheden. Med inspirationsbogen her er det intentionen at give ideer til, hvordan MI kan realiseres i vejledningsarbejdet i de finansielle uddannelser. En MI-realisering, som på mange områder og niveauer nemt kan ske, men som også kræver en indsats. I første omgang især af vejlederne selv.

Selvom MI-teori og –praksis således har meget positivt at byde på i forhold til vejledningen af elever i de finansielle uddannelser, er der også områder, som det er værd at være ekstra opmærksom på – og som relaterer sig til det finansielle arbejdes særlige karakter og virksomhedernes rammer som læringsmiljø. I det følgende præsenteres disse opmærksomhedspunkter, som knytter sig specifikt til elevvejledningen i de finansielle uddannelser.

Der er ikke nogen rigtig eller forkert måde at arbejde med MI på. Dette gælder også i forhold til vejledningen i de finansielle uddannelser. MI er ikke nogen vejledningsmæssig revolution. MI kan ikke imødegå vanskelige vejledningssituationer eller løse alle elevvejlederens udfordringer. Men MI repræsenterer en læringsforståelse, som bygger på en proaktiv indsats i forhold til kravene og udfordringerne for elevvejlederen. Med MI i ryg-sækken tilbydes elevvejlederen nemlig en mulighed for dels at forstå og understøtte elevens læring og dels at kommunikere og handle sammen med eleven. MI bygger på en positiv anerkendelse af alle menneskers intelligens og den enkeltes potentiale til at lære og udvikle sig. Og MI kan skabe fundamentet for nogle brugbare værktøjer til udvidelse af elevvejlederens metoderepertoire i de finansielle uddannelser.

I arbejdet med MI på baggrund af denne inspirationsbog og i forhold til vejledningen i de finansielle uddannelser er det værd at pointere, at nogle af intelligenskategoriernes lettere at inddrage i vejledningen end andre.

Det ER svært – og måske også meningsløst i mange sammenhænge – at sætte voldsomt ind i forhold til at integrere den musikalske intelligens i vejledningen i de finansielle uddannelser, hvor målgruppen er voksne, og hvor målgruppen har truffet et erhvervsrettet valg, der ikke inkluderer musisk udfoldelse og aktivitet. Det betyder ikke, at elevvejlederen ikke kan tænke i musikalske intelligensbaner – men bare, at der ikke eksisterer en meget overbevisende grund til at vride sin hjerne for kreative indfald lige netop inden for denne intelligenskategori.

I inspirationsbogen her vil den musikalske intelligens blive medtaget, når det vurderes relevant og meningsfuldt – og ellers være udeladt.

Som elevvejleder i de finansielle uddannelser er det lettest at arbejde med afsæt i de sproglige og matematisk-logiske intelligenser. Det skyldes dels, at mange finansielle arbejdsopgaver lægger op til anvendelsen af netop disse intelligenskategorier, og det kan desuden begrundes i, at mange af selve vejledningsarbejdets elementer – bl.a. i den fælles virtuelle platform FOKUS – er systematiske og kommunikativt tilrettelagt.

Derfor er det en særlig udfordring for elevvejlederne i de finansielle uddannelser at arbejde målrettet med at inddrage andre intelligenser i arbejdsopgaver, som er baseret på matematisk-logisk intelligens. Ligesom det er en særlig udfordring for elevvejlederen at tilrettelægge vejledningsarbejdet, så det kæder den enkelte elevs intelligensmæssige styrker sammen med rammer, mål og indhold for læringen i virksomheden.

MI er en fleksibel teori, der tilbyder et fleksibelt syn på, hvordan elevvejlederen i hverdagen kan planlægge og gennemføre vejledningsarbejdet i forhold til den enkelte elev. Denne fleksibilitet, der giver hver enkelt elevvejleder en stor grad af frihed, kan samtidig virke som en uoverskuelig mulighed. Da MI ikke fungerer som ét konkret værktøj – men mere som en værktøjskasse, hvor elevvejlederen har mulighed for at gribe forskellige værktøjer - er der en risiko for, at oversættelsen af MI til det konkrete vejledningsarbejde bliver temmelig besværlig.

For at støtte konkretiseringen af MI i forhold til vejledningsarbejdet i de finansielle uddannelser, er det centralt at have fokus på:

- Udarbejdelse af idekataloger og inspirationsmateriale, som kan støtte elevvejledernes fokus på arbejdet med elevens læring
  - Erfaringsudveksling mellem elevvejledere - internt og eksternt i virksomhederne – omkring elevvejledningsarbejdet og med inddragelsen af MI i elevvejledningen
  - Fortsat kompetenceudvikling af elevvejledere – både internt og eksternt
  - at MI ikke er et mål i sig selv, men en vej til at forstå elevernes læreprocesser bedre og et middel til at øge elevernes læringsudbytte
-

I de følgende afsnit ses nærmere på, hvordan MI-teorien, på grundlag af de særlige kendetegn ved vejledningen i de finansielle uddannelser, kan omsættes til praksis i vejledningsarbejdet og valg af vejledningsmetoder. I første omgang tages der i det følgende afsnit fat på, hvordan MI-tænkningen involverer elevvejlederens overvejelser over egne styrker og kapaciteter, og hvilke krav MI-inddragelsen stiller til varetagelsen af funktionen som elevvejleder.

MI og elevvejlederen

De fleste kan huske en læremester, en kollega eller en vejleder, som i kraft af personlighed og/eller måder at udføre arbejdet på, gjorde et særligt positivt indtryk i de første år af arbejdslivet, og som på den måde fik betydning for det videre arbejdsliv. Som elevvejleder er du sandsynligvis netop en sådan rollemodel for eleven.

Med MI som ramme kan du arbejde bevidst med dig selv som rollemodel.

Gennem brugen af MI kan elevvejlederen nemlig få indsigt i egne intelligenser – styrker og potentialer – som elevvejleder. Ligesom elevvejlederen kan undersøge egne motiver og strategier i valget af vejledningsmetoder i vejledningsarbejdet. Det første skridt til at integrere MI i vejledningsarbejdet er således at gøre erfaringer med MI i forhold til sig selv.

Elevvejlederens egen intelligensprofil

Elevvejlederens egne intelligensmæssige styrker viser sig i vejledningsarbejdet og i valgene af vejledningsmetoder.

En elevvejleder i de finansielle uddannelser med præference for sproglig og matematisk-logisk intelligens vil derfor have tendens til at gennemføre vejledningssituationer, der er sprogligt og matematisk-logisk tilrettelagt. Hvis vejledningssituationen f.eks. vedrører en forventningssamtale i elevens introduktionsperiode, vil elevvejlederen være særligt optaget af at styre indholdet i samtalen i retning af en systematisk oplistning af forventninger, og være fokuseret på hvilke ord eleven vælger at udtrykke sig med.

Men den enkeltes intelligensmæssige forcer viser sig også i forhold til arbejdsopgaver, aktiviteter og handlinger, man i øvrigt foretager sig/har foretaget sig i livet. Derfor er den bedste kilde til afklaring af egen intelligensprofil, hvordan man normalt har tilbøjelighed til, og motivation for, at løse opgaver, udfordringer og yde mest muligt – og så sammenholde det med de 7 kategorier for intelligens (jævnfør øvelse 1)

Desuden kan der hentes hjælp fra personer i netværket, når det angår undersøgelse af egne intelligensmæssige styrkesider. Netop når det drejer sig om at udforske os selv, har vi en blind vinkel, som personer, vi har tillid til, kan hjælpe med at synliggøre. Derfor kan bl.a. kollegaer på arbejdspladsen bidrage med opklarende input til øget indsigt i egen, individuelle intelligensprofil ved at fortælle, hvordan de oplever, at vi håndterer arbejdsopgaver og vejledningssituationer.

I udforskningen af egne intelligenser er det væsentligt at holde fast i, at ingen intelligenser er bedre end andre – og at alle intelligenser kan udvikles. Intelligens – i et MI-perspektiv - er ikke et statisk eller hierarkisk begreb. En udforskning af egne intelligenser kan således kaste lys over egne kapaciteter og samtidig bidrage til styrkelse af de intelligenskategorier, hvor den enkelte har uudnyttet potentiale.

Som elevvejleder i de finansielle uddannelser er det derfor centralt at holde sig for øje, at identificeringen af egne intelligenser først og fremmest handler om at styrke bevidstheden om egne potentialer og præferencer, fordi det kan frigive ideer til alternative – og måske mere frugtbare - gennemførelser af vejledningsarbejdet sammen med eleven.

Metoder og ideer til at identificere egen intelligensprofil

Nedenfor følger en øvelse, der viser, hvordan man kan gå i gang med at undersøge egne styrkeområder i relation til MI-kategorierne.

Øvelsen er ikke en fuldkommen test, der resulterer i en komplet identifikation af her-og-nu intelligensprofilen hos den enkelte. Standardiserede tests vil, med afsæt i hele MI-teoriens grundlag, altid kun vise et lille spektrum af en persons evner og kompetencer uden sammenhæng med, hvordan personen fungerer i forbindelse med daglige aktiviteter og gøremål¹⁴. Men øvelsen kan bruges til, med afsæt i en realistisk opgave fra dagligdagen, at løfte lidt af sløret for, hvordan den enkelte klarer opgaver og udvikler sig – og dermed lede på vej i det videre arbejde med MI.

Afhængig af hvilken konkret arbejdsopgave, der tages afsæt i, når øvelse 1 gennemføres, vil der tegne sig et billede af den enkeltes intelligensprofil. Dette betyder, at ikke alene måden, vi løser en arbejdsopgave på, men også selve valget af arbejdsopgave, bidrager til at fortælle noget om den enkeltes intelligensprofil.

---

¹⁴ Een af mange pointer i MI-teorien er således, at tests af intelligens og inddeling i intelligensbaserede typologier ikke vil afspejle en persons styrker og potentialer (eller svagere sider) i forhold til løsningen af daglige arbejdsopgaver. Der skal anvendes en bredere, mere nuanceret, og mere aktivitets-/opgaverelateret selvevaluering, for at kaste lys over den enkelte persons kapaciteter.

Øvelse 1:

MI styrker i forhold til arbejdsopgaver

Du skal forholde dig til hvert af de udsagn, der præsenteres under de 7 MI-kategorier. Sæt evt. et kryds ved de udsagn, som du især synes, beskriver dig. Krydsene kan sagtens falde i flere/alle 7 MI-kategorier

Tænk på en konkret arbejdsopgave, hvor du oplevede at være særligt opslugt, og hvor du synes, at du lykkedes rigtig godt. Hvilke måder valgte du at løse opgaven på?

Sproglig intelligens:

- Jeg undersøgte hvad der var skrevet om lignende opgaver og læste dette
- Jeg skrev selv notater eller tekst vedr. opgaven
- Jeg fandt nøgleord i forhold til opgaven

Matematisk-logisk intelligens:

- Jeg overvejede hvilke sammenhænge opgaven indgik i
- Jeg lavede en logisk rækkefølge for, hvordan opgaven skulle løses
- Jeg brugte tid på at analysere fordele og ulemper, årsager og forklaringer, i forhold til opgaven

Visuel-rummelig intelligens:

- Jeg så opgaven for mig og forestillede mig, hvordan den kunne løses
- Jeg lavede en tegning, illustration af opgaven
- Jeg så nogle illustrationer/billeder, der gav ideer til at tydeliggøre opgaven

Kropslig-kinæstetisk intelligens:

- Jeg afprøvede, hvordan opgaven kunne løses
- Jeg gik lidt rundt og fandt ud af, hvordan opgaven kunne gribes an
- Jeg fandt ud af, hvordan opgaven kunne håndteres, da jeg var i gang med noget helt andet

Musikalsk intelligens:

- Jeg nynnede for mig selv og løste opgaven
- Jeg hørte musik, rytmer "for mit indre øre" og kom i den rette stemning
- Jeg trommede med fingrene og lagde mærke til, at det hjalp med at løse opgaven

Interpersonel intelligens:

- Jeg spurgte nogle ressourcepersoner og fik gode ideer
- Jeg fortalte nogle kollegaer om mine overvejelser
- Jeg afprøvede mine ideer til at løse opgaven på nogle kollegaer

Intrapersonel intelligens:

- Jeg gav mig tid til at tænke grundigt over opgaven
- Jeg fandt ud af, hvad der var mine stærke og svage sider i forhold til opgaven og løste opgaven med afsæt heri
- Jeg overvejede målene for opgaven og planlagde, hvordan jeg kunne nå dem

Kig på dine krydser.

Hvor vurderer du, at dine styrker er? Hvilke intelligens-kategorier kan du blive stærkere i?

Styrk intelligenserne

Indsigt i egen intelligensprofil giver mulighed for at planlægge en strategi for både at fastholde og videreudvikle styrker og sætte fokus på at udvikle de intelligenskategorier, som ikke er stærke. Hermed øges den enkelte elevvejleders handlerepertoire i forhold til at tackle udfordringer og løse opgaver.

Som elevvejleder i de finansielle uddannelser vil en bred indsigt og erfaring i alle 7 intelligenskategorier dels gavne egen tilfredshed med vejledningsarbejdet og dels smitte positivt af på elevens læring. Det bliver nemlig muligt for elevvejlederen at manøvrere rundt i - og mellem - en bred vifte af forskellige vejledningsmetoder. Herved styrkes elevvejlederens eget læringspotentiale, og samtidig styrkes elevens læreproces, fordi elevvejlederen "møder" eleven, der hvor elevens styrkesider er.

Intelligenskategorier, som ikke normalt er stærke sider, kan på denne måde vendes til styrker, fordi de bliver bevidste, og fordi de gives fuld opmærksomhed. Arbejdet med at styrke alle relevante intelligenskategorier¹⁵ kræver en målrettet indsats – og lyst til at udfordre sig selv. Resultatet af indsatsen kan imidlertid vise sig at være guld værd for arbejdsglæden og –tilfredsheden.

Næste side følger en øvelse, øvelse 2, der kan inspirere til at gå i gang med en systematisk og strategisk kompetenceudvikling af alle 7 intelligenser i relation til valg af vejledningsmetoder. Men derudover kan hjælpen til udvikling af MI også være at få ressourcepersoner i eget netværk – ressourcepersoner inden for de forskellige intelligenskategorier - til at inspirere og give ideer til, hvordan de intelligenser, der er mindst fremtrædende hos den enkelte, kan komme til at fylde mere – både i forhold til løsning af daglige arbejdsopgaver og i forhold til gennemførelse af vejledningsarbejdet.

---

¹⁵ Forstået som alle relevante intelligenskategorier i forhold til arbejdsopgaven

Øvelse 2:

God anderledeshed i valg af vejledningsmetoder

Nedenfor følger en række eksempler på vejledningsmetoder, som særligt appellerer til hver kategori af MI.

1. Find de vejledningsmetoder, som du har særlig forkærlighed for og prøv at forklare for dig selv – eller en kollega/andre – hvad dette viser om dine MI-præferencer.
2. Kig på de vejledningsmetoder, som du bruger mindst, føler størst usikkerhed i forhold til, finder mindst relevante i forhold til finansuddannelsen.
3. Hvordan kan du komme til at bruge disse metoder mere? Og hvor vil det være relevant i forhold til oplæringen i virksomheden?
4. Udfordrer og motiver dig selv. Brug en vejledningsmetode, du ikke tidligere har anvendt/kun anvender lidt i vejledningsarbejdet i en konkret vejledningssituation.

Sproglig intelligens:

Undervisning, hvor der er mulighed for at forklare med ord og tale

Matematisk-logisk intelligens:

Tests, hvor der er mulighed for at analysere på baggrund af facts

Visuel-rumlig intelligens:

Observation, hvor der er mulighed for at iagttage handlinger

Kropslig-kinæstetisk intelligens:

Sidemandsoplæring, hvor der er mulighed for at udføre handlinger

Interpersonel intelligens:

Spontane samtaler, hvor der er mulighed for at være i dialog

Intrapersonel intelligens:

Logbogsskrivning, hvor der er mulighed for at reflektere individuelt over tid

Elevvejlederens rolle med MI

De seneste år har der været stigende opmærksomhed på, hvad der skal til for at lære. I dag er der en bred erkendelse af, at meget læring sker i arbejdet. Derfor er der fokus på de metoder og de understøttende funktioner, der vælges i forbindelse med læresituationer i arbejdslivet, og der er spot på elevvejlederens rolle.

Som elevvejleder er det nødvendigt at kunne agere på mange forskellige måder og med afsæt i mange forskellige kommunikationsformer. MI understøtter elevvejlederens anvendelse af mange forskellige roller¹⁶, fordi MI-afsættet fordrer variation og kreativitet i valg af vejledningsmetoder og kommunikationsformer samt medinddragelse af eleven.

I den daglige vejledning i de finansielle uddannelser, hvor eleven skal nå specifikke uddannelsesmål og konkrete arbejdsopgaver inden for en kort tidsramme, er der mange situationer, hvor MI kan understøtte vejledningsarbejdet. Som elevvejleder gælder det om at have øje for de små variationsmuligheder – og støtte eleven i at bruge mulighederne. Det kan f.eks. være ved at:

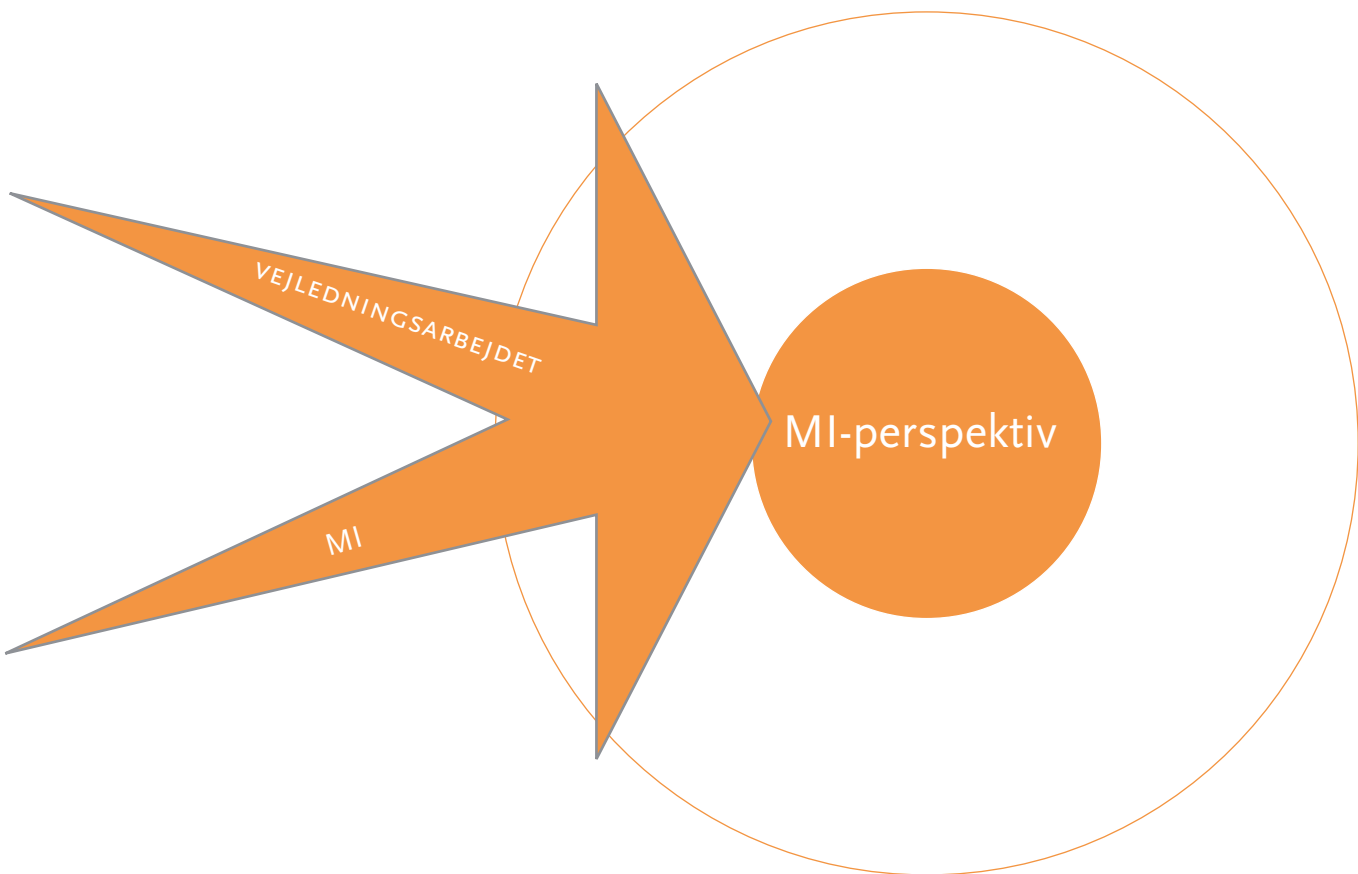
- lave en mind-map (visuel-rummelig) som afsæt for en brainstorm (sproglig)
  - lave individuelle refleksionspauser (intrapersonel) kombineret med en uformel snak med elevvejleder (interpersonel)
  - opfordre eleven til at gøre noget praktisk (kropslig-kinæstetisk)
  - lave en kritisk analyse (matematisk-logisk).
-

Elevvejlederen spiller en rolle som medskaber af lyst til, og behov for, at lære. Med MI får elevvejlederen en hjælpende hånd med dette arbejde. For når elevvejlederen viser interesse i elevens læring, medfører det øget fokus hos eleven for egen læreproces. I mange situationer kan elevvejlederens motivation og engagement fungere som drivkraft for elevens motivation og engagement – både i forhold til holdningerne til læring og til arbejdet mere generelt. Og engagement, motivation, lyst og oplevet behov forbedrer elevens udbytte af læreprocessen. Elevvejlederens engagement i MI – og dermed i den enkelte elevs læring – får derfor betydning for, hvordan læring i praksis fungerer.

Det motiverende udbytte, som elevvejlederen selv vil kunne opleve ved indtænkning af MI, er mulighederne for at gennemføre et bedre vejledningsarbejde, der opleves som relevant og interessant af eleven, og som skaber fællesskab og positive oplevelser undervejs.

---

¹⁶ For yderligere uddybning af underviserrollen i relation til inddragelse af MI anbefales: Karina Landsbo Villumsen og Lene Skovbo Jensen. *Fleksible læringsmiljøer*.

MI i vejledningsarbejdet

At arbejde med elevens læreproces som en integreret del af vejledningsarbejdet er at tage ansvaret som vejleder på sig. MI kan bruges som ét – blandt flere – anvendelsesorienterede redskaber til arbejdet med elevens læring. Med afsæt i denne inspirationsbogs to ben: introduktionen af vejledningsarbejdet og MI som ramme for forståelse af læring, er det nu tid at "samle benene" i et afsnit, der omfatter vejledningsarbejdets praksis set fra et MI-perspektiv.

Traditionelt har vejledningsarbejdet i virksomhederne primært været set som faglige oplæringssituationer. Meget kan fagligt vindes og mange processer kan blive mere succesfulde, når elevvejlederen – sammen med eleven - har fokus på læring. Det vanskelige består i at realisere arbejdet med elevernes læring – det kræver bl.a. tid, planlægning, refleksion, kreativitet og opbakning fra ledelse, kollegaer og elev.

MI kan ikke i sig selv forbedre rammerne omkring vejledningsarbejdet. Men med MI som pejlemærke er det muligt hurtigt at få styret kursen ind på elevens læreprocesser, og det er muligt – med hjælp fra enkle redskaber – hurtigt at handle læringsorienteret i vejledningsarbejdet.

Fokus på læring

For at fastholde elevernes fokus på læring – gennem hele uddannelsesforløbet og såvel i skole- som praktikperioder – må der løbende følges op med aktiviteter, der illustrerer forskellige veje til at nå et læringsmål.

I de finansielle uddannelser må samarbejdet omkring elevernes fastholdelse af læringsperspektiver fordeles mellem såvel skole- som praktikperioder. Det er således naturligt, at underviseren i skoledelen introducerer og løbende arbejder med hver enkelt elevs lærings- og intelligensprofil. Og at dette arbejde følges op og fastholdes i løbet af elevens læring i virksomheden med støtte af elevvejlederen. Den optimale læringsituation for eleven omfatter således et tæt samspil mellem skole- og praktikperioder og mellem underviser og elevvejleder.

De aktiviteter, som kan støtte elevens fastholdelse af fokus på læreprocessen igennem praktikperioderne i virksomheden, er bl.a.:

- Tilbagevendende drøftelse af læringsmål og veje mod læringsmålene i de planlagte vejledningssamtaler
- Gennemførelse af konkrete øvelser, der inkluderer en beskrivelse og analyse af elevens læringsstrategi (se f.eks. øvelse 3)
- Evaluering af gennemførte arbejdsopgaver – herunder feedback på elevens konkrete handlinger holdt op mod de 7 intelligenser i MI-teorien

Desuden vil jævnlig opmærksomhed på, samtale om og synliggørelse af både elevens og elevvejlederens læringsstrategier og –styrker medvirke til læresituationer med et højt fagligt og personligt udbytte for eleven.

Øvelse 3:

Forskellige veje til samme mål

I Finansuddannelsen er det et overordnet mål, at eleven efter endt praktik ”selvstændigt kan betjene og rådgive den typiske kunde i alle almindeligt forekommende forretninger i praktikvirksomheden” (uddrag fra bekendtgørelsen). At være kompetent i forhold til dette kræver, at eleven har viden, færdigheder og holdninger i forhold til den kompleksitet, som de forskellige forretninger/arbejdsopgaver og kommunikationen med kunderne repræsenterer. Og så kræver det masser af træning!

Eleven kan støttes i at træne kompetencerne på mange forskellige måder. Med MI-tænkningen som ledetråd bliver det tydeligere at se, hvor forskelligt læresituationer op til kundemøder kan gennemføres (se listen nedenfor).

Med afsæt i listen og en snak med din elev, kan du som elevvejleder overveje, hvordan lige netop din elev bedst kan støttes i at træne forberedelsen af kundemøder. Og hvordan en vekslen i mellem forskellige veje til målet kan styrke elevens læring.

Forberedelsen af et kundemøde kan f.eks. ske gennem:

Sproglig intelligens:	Elevejlederen fortæller om egne erfaringer og giver de bedste råd videre til eleven. Eleven spørger, afklarer og fortæller ind i elevvejlederens oplæg.
Matematisk-logisk intelligens:	Eleven laver en struktur for kundemødet og en systematisk gennemgang af kundens papirer. Eleven nedskriver stikord til mødet og forbereder sig på, hvordan rammerne for mødet er – og hvordan afvigelser fra rammerne kan håndteres.
Visuel-rummelig intelligens:	Eleven forestiller sig, hvordan mødet skal foregå (hvem der er med, hvor I sidder, hvordan den verbale og non-verbale kommunikation foregår osv.), og laver en brainstorm om mødets indhold udformet som en mind-map.
Kropslig-kinæstetisk intelligens:	Eleven finder kundens papirer frem og sidder med dem. Eleven sætter sig ind i rollen som rådgiver, og gennemfører, med elevvejlederen i rollen som kunde, små rollespilssekvenser af kundemødet (eksempler på rollespilssekvenser: at tage imod kunden, at præsentere en mulighed for kunden, at sige noget ubehageligt til kunden, at afrunde kundemødet osv.).
Interpersonel intelligens:	Eleven forbereder et oplæg til elevvejlederen om, hvordan kundemødet kan gennemføres. Eleven fremlægger sit oplæg og drøfter det sammen med elevvejlederen.
Intrapersonel intelligens:	Eleven forbereder sig – individuelt - grundigt på kundemødet: sætter sig ind i kundens papirer, overvejer kommunikationen og forretningerne og kombinerer refleksionen med egne oplevelser. Når kundemødet er slut tænker eleven over – og nedskriver evt. – hvad han gerne vil være bedre til i forhold til at håndtere lignende situationer.

MI i vejledningsarbejdets forskellige faser

Inddelingen af vejledningsarbejdet i forskellige faser kan lette elevvejlederens overblik over elevens samlede læringsforløb i virksomheden. Inddragelsen af MI i læringen i arbejdet må nødvendigvis ske på forskellige måder afhængigt af, hvor eleven er i sit læringsforløb. Det betyder, at MI-tænkningen kan bidrage til at perspektivere vejledningsarbejdet – og til at elevvejleder kan overveje, hvilke vejledningsindsatser der kan gennemføres i de forskellige faser i elevens læreproces.

I *introduktionsperioden* sættes rammerne for elevens kompetenceudvikling og læringsmål for arbejdet i virksomheden. Gennem elevens skoleperiode er der skabt et fundament for at se nærmere på læring. Dette fundament kan elevvejlederen trække – og bygge videre – på i introduktionsperioden. Det væsentlige er, at elevvejlederen i introduktionsperioden markerer opmærksomhed på elevens læreproces og dermed sætter rammerne for eget vejledningsarbejde.

Som elevvejleder kan man desuden vælge at introducere eleven til læring som begreb og proces. Hvis elevvejlederen bruger MI-teorien som afsæt for en drøftelse med eleven om læring kan øvelse 1 eller 4 eventuelt anvendes.

Øvelse 4:

Individuelle handleplaner for styrkelse og effektivisering af læring

Som opfølgning på en kort præsentation af MI, og som støtte til afdækning af elevens individuelle læringsprofil, kan der arbejdes med opstilling af mål og handleplaner for kompetenceudvikling. Guleroden for eleven, ved at arbejde målrettet med mål og handleplaner i forhold til MI, er, at hun får lettere ved at klare uddannelseskravene og effektivisere egen læring.

Arbejdet med mål og handleplaner kan evt. organiseres omkring følgende matrix (særligt appellerende til matematisk-logisk intelligens). Mål og handleplaner kan også tegnes som en mindmap (visuelt-rummelig intelligens) eller noget helt andet (det kan evt. stå eleven frit for at vælge strategi)!

Intelligenser	Styrkeområder	Målsætning for udviklingsindsatsen	Aktiviteter	Handlingsplan	Evaluering
(Prioriteres efter styrke)	(Hvordan viser styrkerne sig?)	(Hvad har jeg behov for at udvikle for at effektivisere min læring?)	(Hvad vil jeg konkret gøre? Med støtte fra hvem?)	(Hvad vil jeg opnå? Hvornår?)	(Hvordan er indsatsen gået?)

I *læringsperioden* er fokus i særdeleshed på elevens udvikling og arbejde frem mod opfyldelse af uddannelsens samlede mål. Derfor er der i denne periode særligt brug for at fastholde fokus på, hvordan eleven kan understøttes i at lære. Elevvejleder bidrager i læringsperioden med såvel faglig som personlig sparring i forhold til elevens læreproces. MI kan i den forbindelse inddrages, som kreativt redskab til nytænkning og ideudvikling af metoder til læring. Det gælder ikke mindst, hvis læreprocesser er gået i hårdknude og eleven har svært ved at finde en vej til at opnå relevante kompetencer i relation til konkrete arbejdsopgaver og –situationer. MI kan tilbyde alternative måder at organisere læring på, jævnfør f.eks. øvelse 3 eller inspirationsliste A, der følger senere i dette afsnit.

I *selvstændighedsperioden* drejer vejledningsarbejdet sig om en løbende vurdering af elevens opnåede kompetencer kombineret med en fremadrettet tilgang til elevens fortsatte læring – også som færdiguddannet. I forbindelse med evalueringen af elevens kompetencer kan MI-tænkningen indgå som grundlag for en drøftelse af elevens fremtidige læringsstrategi og –indsats. Desuden kan elevvejleder bruge MI som ramme for beskrivelse af elevens ressourcer, styrker og potentialer, idet MI-inddragelsen bidrager til at måle elevens reelle og autentiske kompetencer i relation til løsning af de daglige arbejdsopgaver.

En autentisk vurdering af elevens reelle kompetencer bygger på observationer og dokumentation – og foregår i samspil mellem elev og elevvejleder. I øvelse 5 kan elevvejlederen få ideer til gennemførelse af autentiske vurderinger.

Øvelse 5: Autentiske vurderinger

Som elevvejleder skal du vurdere elevens kompetencer. Med afsæt i MI kan du gennemføre vurderingerne på baggrund af observerede og autentiske situationer og løsninger af daglige arbejdsopgaver. Det kan f.eks. ske gennem:

- Observation (visuel-rummelig) af elevens gennemførelse af kundemøder (kropslig-kinæstetisk) efterfulgt af dokumentation af elevens styrker og udviklingspunkter (matematisk-logisk)
- Elevsamtaler (interpersonel), hvor eleven i samspil med elevvejlederen drøfter opnåede kompetencer i relation til løsningen af specifikke arbejdsopgaver i virksomheden
- Logbogsskrivning (intrapersonel), hvor eleven reflekterer over opnåede kompetencer i relation til udpegede indsatsområder eller reflekterer i prosa-lignende dagsbogsform over dagens/ugens arbejdsopgaver
- Elevundervisning (interpersonel), hvor eleven præsenterer udvalgte problemstillinger (matematisk-logisk) for andre elever, for dig og/eller for kollegaer på arbejdspladsen
- Selvevaluering (intrapersonel), hvor eleven vurderer egne kompetencer holdt op mod uddannelsens mål – kan gennemføres både som samtale og som skriftlig registrering i selvevalueringsskema

MI og valg af vejledningsmetoder

Et særligt styrkeområde i MI-tænkningen er anvendelsesorienteringen og den umiddelbare mulighed for at omsætte teorien til konkrete vejledningsmetoder. De enkelte intelligenskategorier rummer således en vifte af metodiske variationsmuligheder – nogle mere oplagte i forhold til elevvejledningens mål, indhold, målgruppe, fysiske rammer, tid, m.v. end andre.

I vejledningsarbejdet i de finansielle uddannelser er nogle af de faktorer, der medskaber vilkårene for elevvejlederens inddragelse af MI:

- Hvor mange timer du som elevvejleder har til rådighed sammen med eleven?
  - Hvilke læringsmål, der især er brug for at eleven arbejder med?
  - Hvilke mål har virksomheden for den vejledning, du giver?
  - Hvilke materialer og redskaber, du har til rådighed i dit vejledningsarbejde?
  - Hvilke lokaler du råder over?
  - Hvilket kendskab du har til eleven?
  - Hvilket kendskab og hvilken tillid eleven har til dig?
-

På side 32 følger en oplistning af en række vejledningsmetodiske variationsmuligheder. Hensigten er at bidrage med inspiration til den enkelte elevvejleders individuelle udforskning af nye måder at støtte elevens læring på. Når du som elevvejleder ser listen igennem og falder over metoder som virker urealistiske eller for sprælske i forhold til vejledningsarbejdet i de finansielle uddannelser, så brug det som inspiration til din egen videre ideudvikling på vejledningsmetode-området. Brug endvidere listen som tjekliste for, hvilke intelligenskategorier, du ofte vælger at tilrettelægge din vejledning indenfor og overvej eventuelt, hvordan du kunne udvide dit metoderepertoire på en meningsfuld måde¹⁷

---

¹⁷ Intentionen med oplistningen er at give overblik – på en måde, som vil tiltale matematisk-logisk intelligente elevvejledere! Men oplistningen skal ikke betragtes som en komplet og fuldendt, fastlåst, uflexibel og uodynamisk kategorisering, hvor hver vejledningsundervisningsmetode én gang for alle er placeret under én intelligenskategori, og hvor alle verdens vejledningsmetoder er samlet. Faktisk er der mange af metoderne, som ved indtænkning af små variationer, kan spille op til flere af de 7 intelligenskategorier. Ligesom der givet findes flere vejledningsmetoder end dem, der figurerer på listen.

Intelligens

Pædagogiske metoder

Sproglig intelligens

Foredrag, diskussioner i små og store grupper, læse bøger, historiefortælling, skriftlige aktiviteter, sproglige, brainstorming, lydbøger, kollaborativt virtuelt samarbejde – f.eks. i chat- og konferencerum, logbogsskrivning, elevfremlæggelser

Matematisk-logisk intelligens

Beregninger, videnskabelige demonstrationer og eksperimenter, problemløsningsøvelser, klassifikation og kategorisering, fremstilling af koder, hovedbrud, hovedregning, logisk opstilling i tabeller og skemaer, anvendelse af logisk opbygget computerteknologi

Visuel-rummelig intelligens

Visuelle præsentationer, fotos, billeder, dias, film, grafiske fremstillinger og diagrammer, tydning af kort, visualisering/forestillinger, maling, tegning, billedmetaforer, mind-mapping, grafisk computer software, visuel mønstersøgning, billedlæsning, fantasilege og spil, fortællinger

Kropslig-kinæstetisk intelligens

Fysiske aktiviteter og idræt, bevægelser, udflugter, rollespil, konkurrencer, samarbejdsøvelser, praktiske aktiviteter, redskaber og ting, virtuel reality software, mime og bruge kropssprog, gæt og grimasser, aktiviteter med hænderne – ”hands-on”-øvelser

Musikalsk intelligens

Sange, rytmer, rim og vers, bogstavrim, raptekster, baggrundsmusik, stemningsmusik, selv spille musik og selv synge sange, musik-software

Interpersonel intelligens

Gensidig elevundervisning, gruppearbejde i små og store grupper og i kort og lang tid, summemøder, projektarbejde, samarbejdsøvelser, kollaborativt virtuelt samarbejde – f.eks. i chat- og konferencerum, rollespil, dialog i klasseundervisningen

Intrapersonel intelligens

Individuelle projekter, individuelle opgaver og øvelser, hjemmearbejde, logbogsskrivning – også gerne virtuelt baseret, refleksionsøvelser, samtaler om individuelle målsætninger, aktiviteter der arbejder med personlig udvikling, observatør-grupper og reflekterende teams

Som hjælp til overvejelse af vejledningsmetoder kan elevvejlederen desuden bruge følgende øvelse, øvelse 6 - eller elementer herfra.

Øvelse 6:

Planlægning af vejledningsarbejdet med MI

1. Fokuser på et enkelt mål, emne eller en enkelt vejledningssituation. Skriv dit fokuspunkt ned på et stykke papir.
2. Stil følgende MI spørgsmål til dig selv om, hvordan MI kan tænkes ind i netop dette element af vejledningsarbejdet:
  - Hvordan kan jeg bruge talt eller skrevet sprog?
  - Hvordan kan jeg indføre tal, beregninger, logik, systematik eller kritisk tænkning?
  - Hvordan kan jeg bruge visuelle hjælpemidler, visualisering, farver eller metaforer?
  - Hvordan kan jeg inddrage hele kroppen eller bruge praktiske eksempler eller øvelser?
  - Hvordan kan jeg anvende musik eller lyde fra omgivelserne eller opstille nøglepunkter på en rytmisk måde?
  - Hvordan kan jeg engagere eleverne i at fremlægge for hinanden eller samarbejde?
  - Hvordan kan jeg vække personlige følelser eller give mulighed for eftertanke?
3. Lav en brainstorm over dine muligheder. Brug spørgsmålene og overvej hvilke muligheder du har – punkt for punkt, spørgsmål for spørgsmål. Hold dig ikke tilbage – vær gerne vild i din brainstorm. Skriv alle dine muligheder ned som en mindmap omkring dit fokuspunkt.
4. Udvælg de aktiviteter/metoder som du synes er særligt anvendelige i forhold til de rammer, der er for dit vejledningsarbejde i forhold til den udvalgte vejledningssituation.
5. Forbered dig på at gennemføre en vejledningssituation i overensstemmelse med, hvilke aktiviteter/metoder du har valgt i punkt 4.
6. Før din MI-planlægning ud i livet.

MI og kommunikation

Vejledningsarbejdet handler om kommunikationen mellem elev og elevvejleder. Som elevvejleder skal du derfor overveje, hvilken kommunikation, der rummer læringspotentialer i forhold til den enkelte elev og den konkrete situation. Det er ikke lige meget, hvordan dialogen er – og hvordan elevvejlederen vælger at spørge og svare.

Overordnet kan elevvejlederen i de finansielle uddannelser vælge at kommunikere med eleven ud fra følgende 4 positioner:

- Elevvejlederen er ekspert og kan levere konkrete svar på elevens spørgsmål
  - Elevvejlederen er ekspert og kan formidle viden og erfaring til eleven
  - Elevvejlederen er ekspert og proceskonsulent og kan formidle viden og erfaring, der bygger ovenpå det eleven allerede ved
  - Elevvejlederen er proceskonsulent og kan støtte elevens proces med selv at søge viden og finde svar
-

Det er vanskeligt, men yderst relevant, for elevvejlederen at mestre alle positioner og veksle herimellem under hensyntagen til såvel eleven, situationen, rammerne og tidspunktet i elevens læringsforløb¹⁸.

Som rettesnor for valg af kommunikationsstrategi kan elevvejlederen endvidere læne sig op ad MI-teorien. Ofte vil det nemlig være sådan, at den læringsstrategi – og dermed de(n) intelligens(er), som eleven har som styrkeområde, lægger op til anvendelse af hhv. ekspertrollen eller proceskonsulentrollen i vejledningsarbejdet.

Således vil eleven, der arbejder i den matematisk-logisk intelligens gerne mødes af eksperten med det konkrete svar. Hvorimod eleven, der har styrker i de intra- og/eller interpersonelle intelligenser, tiltrækkes af elevvejlederens kommunikation ud fra en proceskonsulentposition.

Elevvejlederens opgave er således på samme tid at kommunikere med eleven på en måde, der matcher elevens intelligensprofil, og kommunikere med eleven på en måde, der udfordrer eleven til refleksion, eftertanke og nytænkning. Såvel i forhold til, hvad der skal læres som i forhold til de læringsstrategier, som eleven vælger at trække på.

---

¹⁸ Jo længere eleven er i uddannelsen jo mere coachende proceskonsulent er det relevant, at elevvejlederen kommunikerer.

Små variationer gør en forskel

Selvom MI-teorien kan synes kompleks at realisere, og teorien kræver, at elevvejlederen også arbejder med egen vejlederrolle, kan selv små MI-tiltag have afgørende betydning for elevens læreproces og –resultat. For at lette realiseringen kan man som elevvejleder begynde i det små. Ved at starte med få og enkle omlægninger, bliver MI-tænkningen lettere og lettere at praktisere, og effekten i forhold til eleven bliver tydeligere.

Mange af de vejledningsmetoder, som elevvejlederen allerede bruger og har erfaring med, er fortsat fundamentet – også i MI-tænkningen. Men ved at variere en lille detalje i velkendte metoder kan vejledningsarbejdet styrkes yderligere. Find inspiration nedenfor i inspirationsliste B.

INSPIRATIONSLISTE B:

I stedet for at tænke i store forkromede MI-løsninger, kan det derfor være relevant og effektivt at begynde med:

- at variere eget sprogbrug – tale med flere metaforer og billeder eller arbejde med en præcisering af eget sprog
  - at variere vejledningssamtalernes struktur – f.eks. ved at begynde samtalen med en øvelse eller et rollespil
  - at bruge tavle, white-board i vejledningen
  - at lave skriftlige dokumenter frem for at samtale
  - at arbejde med mind maps sammen med eleven
  - at bruge tabeller, skemaer, punktopstilling på en anden måde – evt. ved at lade eleverne forklare deres forståelse heraf for hinanden
  - at anvende flere illustrationer i vejledningen – evt. igangsætte en brainstorm eller et rollespil med afsæt i et billede/en illustration
  - at lave flere aktiviteter, der involverer, at eleverne bevæger sig – f.eks. ved at lave stående summemøder
  - at bede eleverne fremlægge deres overvejelser om et udvalgt emne for dig, for andre elever, for nye elever eller ved et møde med kollegaerne
  - at kommunikere med eleven på mange forskellige måder: instruerende, rådgivende, coachende
  - at lave en walk-and-talk vejledningssamtale
  - at igangsætte individuelle refleksions- og visualiseringsøvelser over et udvalgt emne som hjemmearbejde for eleven
  - osv.
-

Litteraturliste

Nedenfor følger en liste med relevant litteratur, der henvises til i denne inspirationsbog, og som kan uddybe og nuancere læsningen af bogen.

Armstrong, Thomas. (2001).
Mange intelligenser i klasseværelset: Adlandia.

Christensen, Bodil. (2005)
Vejledning og mentoring: en håndbog for mentorer, praktikvejledere og nye lærere. Krogh.

Dall, Mads Ole og Hansen, Solveig. (2001)
Slip anerkendelsen løs: Appreciative Inquiry I organisationsudvikling. Frydenlund.

Elevvejlederen i FOKUS – en vejledning til arbejdsopgaver og ansvarsområder. Finansrådet.

Gardner, Howard. (1983).
Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences. Basic Books.

Gardner, Howard. (1999).
Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century. Basic Books.

Graversen, Gert og Holt Larsen, Henrik. (2004)
Arbejdslivets psykologi: arbejdet, organisationen og de menneskelige ressourcer. Hans Reitzels Forlag.

Hald, Lene. (2004).
Pædagogiske metoder. En håndbog til undervisere på de finansielle uddannelser. Finansrådet

Hald, Lene. (2005).
Mange intelligenser (MI) i praksis. Finansrådet.

Hansen, Mariannne. (2002).
Jeg synes det er for dååårligt. Ajour.

Hiim, Hilde og Hippe, Else. (1997).
Læring gennem oplevelse, forståelse og handling: en studiebog i didaktik. Gyldendal uddannelse.

Hornstrup, Carsten og Loehr-Petersen, Jesper.
Appreciative Inquiry: en konstruktiv metode til positive forandringer. Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Inglar, Tron. (1999).
Lærer og vejleder: om pædagogiske retninger, vejledningsstrategier og vejledningsteknikker. Forlaget Klim.

Jerlang, Espen og Jerlang, Jesper. (2001).
Psykologisk-pædagogisk opslagsbog. Gyldendal.

Nielsen, Klaus og Kvale, Steinar. (2000).
Mesterlære; læring som social praksis. Hans Reitzel.

Qvortrup, Lars. (2004).
Det vidende samfund: mysteriet om viden, læring og dannelse. Unge Pædagoger.

Villumsen, Karina Landsbo og Skovbo Jensen, Lene. (2003). *Fleksible læringsmiljøer*. Dafolo.

Whitmore, John. (2004).
Coaching på jobbet: en praktisk vejledning i at udvikle dine egne og dine medarbejders færdigheder. Peter Asschenfeldts nye Forlag.